


АМО «Еравнинский район»  
Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение  
«Ульдургинская средняя общеобразовательная школа им. Ц. Номтоева»

<p>СОГЛАСОВАНО: на заседании МО начальных классов <u>Гатапова Ж.Д.</u> протокол № 1 «27» августа 2024 г.</p>	<p>СОГЛАСОВАНО: Зам. директора по УВР <u>Жамбалова А.С.</u> Протокол №1 «27» августа 2024 г.</p>	<p>УТВЕРЖДАЮ: Директор школы <u>Цырендоржиева Н.Д.</u> приказ № 48 « 27» августа 2024г.</p> 
--	--	---

Рабочая программа  
По узэглэл  
1 класс

Количество часов в неделю: 1 ч.

Объем программы: 33 часа

Срок реализации: 1 год

Составитель: Сандитова Р.Ш.

учитель начальных классов

высшая квалификационная категория

2024 – 2025 учебный год

### **Тайлбари бэшэг**

Нэгэдэхи классай буряад хэлэнэй программа «Буряад хургуулиин программанууд» дээрэ үндэһэлнэ (авторынь Р.С. Дылыкова). Эхин класста үзэгдэхэ буряад хэлэнэй шэнэ программа хадаа мүнөөнэй шэнэ ФГОС - ой эрилтэдэ харюусамаар. Мүнөөнэй стандартын үндэһөөр шэнэ эрилтэнүүд болзоонуудта(условинуудта), удхада болон үхибүүдэй дүн шадабаринуудта табигдана.

Грамотада хургалга хоёр хубиһаа бүридэнэ: бэлэдхэлэй ба үзэглэлэй. Жэл соо 99ч бүридхэгдэнэ.

**Бэлэдхэлэй үе (9час).** Багшын урда иимэ зорилгонууд табигдана:

1. Үхибүүдэй аман хэлэлгэ, ухаан бодолые хэшээл бүхэндэ хүгжөөхэ.
2. Шэнэ үгэнүүдэй удхатай танилсуулха, тэдэниие хэлэлгэдээ хэрэглэхэ дадалтай болгохо.
3. Багшын асуудалда гүйсэд харюу үгэхэ шадабаритай болгохо.
4. Онһон ба жороо үгэнүүдые ойлгуулжа, таабаринуудые таалгажа хургаха.
5. Үнгэтэ сюжетнэ зурагуудые хэрэглэжэ, үхибүүдэй аман хэлэлгэ, ухаан бодолые хүгжөөхэ.
6. Хэлэлгэ сооһоо мэдүүлэл, мэдүүлэл сооһоо үгэнүүдые илгaha шадалтай болгохо.
7. Үгэнүүдые үе үеэрнь хубааха, үеһөө абяа илгaha дадалтай болгохо.
8. Аялган ба хашалган абяануудай илгаа схемэнүүдээр харуулжа хургаха.

9. Хашалган ба аялган хоёрой ниилэлдэхэд гуримые бэлэн схемэ дээрэ харуулжа шадаха болгохо.

10. Мэдүүлэл схемээр харуулха, зохёохо дүршэлтэй болгохо.

11. Пропись соохи үзэгүүдэй хубинуудые, дүрсэнүүдые (үзэг нэрлэнгүй) бэшэхэ, мүн элдэб юумэнүүдые зураха.

Бэлэдхэлэй үеын түрүүшын хэшээлхэ эхилжэ, бэшэлгэдэ бэлэдхэл хэгдэхэ ёһотой. Үзэгүүдэй элементнүүдые бэшүүлжэ хургаха. Пропись – дэбтэр соохи даабаринуудые түрүүн багшын хүтэлбэри доро, удаань өөһэдөө бэшэжэ шадаха ёһотой. Прописиин түрүүшын нюурнуудта үгтэһэн жэшээнүүдые дүүргэхэдээ, түрүүн багша самбарта бэшэжэ харуулха. Уридшалан багша самбарта эли тодоор зуража, жэшээ харуулха ёһотой, хаанаһаа эхилээд, хаана хүрэтэр яажа бэшэхэб гэжэ ойлгуулха.

**Үзэглэлэй үе.** Уншалгада хургалга. Грамотада хургалга частотно принципэй үндэһэн дээрэ бээлүүлэгдэхэ болоно. Уншуулжа хургахадаа, фонетическэ принцип (аялганай тааралдал, хубарил) анхаралда абтаха ёһотой.

Түрүүшээр аялган абяанууд болон үзэгүүд түргэн ба удаан, дифтонг (*а, аа, о, оо, у, уу, ай, ой, уй*) эрэ аялган абяанууд үзэгдэхэ. Тэдэнэй удаа эмэ (*э, ээ, эй, ү, үү, үй, өө*) аялганууд үзэгдэхэ. Йотирована (*я, яа, ё, ёо, е, еэ, ю, юу*) аялган үзэгүүдые эрэ ба эмэ абяануудаар хубаан үзүүлхэ хэрэгтэй.

Хашалган абяануудтай болон үзэгүүдтэй танилсалга сонорно хашалгануудһаа (*н, м, л*) эхилхэ.

Эдэ хашалган үзэгүүдтэй (абяануудтай) танилсуулжа эхилхэдээ, хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болодог тухай ойлгуулха тон шухала (*на, наа, но, ноо, ну, нуу, ма, маа, мо, моо, му, муу, ла, лаа, ло, лоо, лу, луу*), тэдэниие схемэ, модель дээрэ харуулха шадабаритай болгохо.

Түрүүшын бүлэг хашалгануудай хүүлээр *х, ш, р, г, д, т, з, ж, б, н, с, һ* хашалганууд, хүүлэй хүүлдэ гансал абтаһан үгэнүүдтэ хэрэглэгдэдэг (*к, в, ф, ч, ц, ц*) хашалганууд үзэгдэхэ болоно.

Грамотада хургалгын үедэ багша хадаа үхибүүдэй аман хэлэлгэ хүгжөөлгэдэ гол анхаралаа табиха тон шухала. Хэлэлгэ хүгжөөлгын хүдэлмэри хэшээл бүхэндэ ябуулагдабал, грамотада хургалга үрэ дүнтэйгөөр бээлүүлэгдэхэ болоно. Тус хүдэлмэри хайнаар ябуулхын тула элдэб янзын гоё зурагуудые, аман зохёолһоо таабаринуудые, оньһон ба жороо үгэнүүдые, богонихон шүлэгүүдые, онтохонуудые, диафильмнуудые, элдэб техникескэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ.

Үзэглэлэй үе – тон харюусалгатай грамотада хургалгын шата гээшэ.

### **Планируемые результаты**

#### **Юрэнхылэгдэһэн шадабаринууд (универсальные учебные действия)**

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты) - өөрын ба хүнүүдэй ажабайдалда түрэл хэлэн ямар үүргэтэйб гэжэ ойлгоно (хэлэнэй аргаар хажуудахи хүнтээ харилсанаб, бэшэмэл текстын удха үзэнэб гэжэ ойлгоно).

#### Бээ гуримшуулаад ябах шадабари (регулятивные УДД):

- багшатаяа хамта хэшээлэйнгээ зорилго табиха;
- хэшээлдээ юу хэһэнээ хойно хойноһоонь тоолохо;
- юу хэхэ гээшэбиб гэжэ уридшалан хэлэхэ (прогнозировать);
- өөрынгөө, нүхэдэйнгөө ажал багшатаяа сугтаа урид зохёогдоһон тусхай критеринүүдээр шалгаха;
- багшын үгэһэн түсэбөөр, алгоритмаар хүдэлжэ шадаха.

#### Оршон тойрониие шудалха шадабари (познавательные УДД):

- номоор хүдэлхэ (номой гаршагай, тусгаар тэмдэгүүдэй үүргэ ойлгохо);
- зураг хаража гү, али текст уншажа, асуудалнуудта харюу олохо;
- багшатаяа болон нүхэдтээ хамта дүн гаргаха;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- текстын удха дамжуулха.

#### Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- өөрынгөө ханаа бодол аман хэлэлгээр, тиихэдэ багахан текст зохёожо, бэшэгэй хэлэлгээр харуулха;

- хажуудахи хүнүүдээ шагнаха, тэдэнэй хэлэлэниие ойлгохо;
- уран гоёор уншаха, хөөрэхэ;
- классайнгаа үхибүүдтэй, багшатаяа яагаад ажалаа эмхэдхэхэ, ямар журамуудые сахиха тухайгаа хэлсэхэ;
- хоёр хоёроороо, бүлэг бүлэгөөр хүдэлхэ, тиихэдээ олон ондоо «тушаал» бэе дээрээ абаха: ударидагшын, даабари дүүргэгшын, бэшээшын г.м.

Буряад хэлээр шадабари (предметные результаты):

- мэдүүлэл болон текст илгаруулха;
- уншанаһанайнгаа удхаар багшын асуудалнуудта харюусаха;
- үгын абяануудые нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэнэн ойлгосонуудые бусайдуулхагүй, үгэ үенүүдтэ хубааха;
- аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха, тэдэнэй тааралдаха, хубариха ёһо ойлгохо, тэрээн дээрэ үндэһэлэн уншаха;
- мэдүүлэл бэшэг дээрэ харуулха;
- мэдүүлэлэй һүүлдэ сэглэлтын тэмдэг табиха;
- буулгажа бэшэхэ.

**Һурагшад нэгэдэхи класс дүүргэхэдээ, буряад хэлээр нимэ мэдэсэ, шадабари ба дадалтай болоһон байха:**

- буряад хэлэнэй бүхы абяанууд ба үзэгүүд, тэдэнэй илгаае (абяануудые хэлэнэбди, дууланабди, үзэгүүдые харанабди, бэшэнэбди) хэлэжэ ба бэшэжэ шадаха;
- аялган ба хашалган абяанууд, үзэгүүдые илгаха дадалтай болоһон байха;
- түргэн ба удаан аялгануудые, дифтонгнуудые зүбөөр хэлэжэ, бэшэжэ шадаха;
- хатуу ба зөөлэн хашалгануудые зүбөөр илгаха дадалтай болоһон байха;
- зөөлэн хашалгануудые бэшэг дээрэ ё, ю, я, и аялгануудаар ба зөөлэн тэмдэгээр бэшэг дээрэ тэмдэглэдэг ёһо гуримые хэрэглэжэ шадаха;
- ехэ ба бага үзэгүүдые, бүхэли үгэнүүдые нэгэ жэгдээр, алдуугүйгөөр бэшэжэ шадаха;
- багшын уншалга доро (диктовко) 3-4 үгэтэй мэдүүлэлнүүдые зүбөөр, алдуугүйгөөр бэшэжэ шадаха;
- мэдүүлэлэй эхин үгэдэ ехэ үзэг бэшэхэ, һүүлдэнь точка табиха дүршэлтэй болоһон байха.

**Календарно-тематическое планирование**

№	Хэшэ элэй саг	Темэ	Һуралсалай ажаябуулга	Юрэнхылэгдэһэн шадабаринууд			Үзэхэ саг	Үзэһэн саг
				метапредметнэ	предметнэ	личностнэ		
<b>I четверть Бэлэдхэлэй үе (9ч)</b>								
1	1	Үзэглэлтэй танилсалга	Үгын абяануудые нэрлэхэ.	Багшын үгэнэн түсэбөөр хүдэлжэ шадаха..	Номоор ажал ябуулга	Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха. Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	06.09	
2	1	Угай модон	Үгын абяануудые нэрлэхэ.	Багшын үгэнэн түсэбөөр хүдэлжэ шадаха..	Номоор ажал ябуулга	Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха. Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	07.09	

3	1	Жэлэй дүрбэн саг	Жэлэй дүрбэн сагай ажал хүдэлмэри тухай мэдэхэ, юумэнүүдые бүлэг болгон хубааж шадха, бэшэлгын дэбтэр соогоо юумэнүүдые илган бэшэхэ, шэрдэхэ дадалтай болохо;	Багшын үгэһэн түсэбөөр хүдэлжэ шадаха..	Номоор ажал ябуулга	Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха. Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	12.09		
4	1	Үглөөгүүр, үдэр, үдэшэ, һүни	Үглөөгүүр, үдэр, үдэшэ, һүни гэжэ илгахэ, мэдэхэ бумээ хөөрөжэ шадаха	Багшын үгэһэн түсэбөөр хүдэлжэ шадаха..	Номоор ажал ябуулга	Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха. Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	13.09		
5	1	Абяанай тэмдэгүүд	Аялган ба хашалган абяануудай илгарал.	Хэшээлдээ юу хэһэнэ тоолохо. Хамта дүн гаргахэ. Хажуудахи хүнүүдээ шагнаха.	Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха.	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	19.09		
6	1	Аялган ба хашалган абяанууд	Аялган ба хашалган абяануудай илгарал.	Хэшээлдээ юу хэһэнэ тоолохо. Хамта дүн гаргахэ. Хажуудахи хүнүүдээ шагнаха.	Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха.	Түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	20.09		
7	1	Гэр бүлэ Аялган ба хашалган абяанууд	Мэдүүлэлнүүдые зохёохо, хүсөөхэ.	Бүлынгөө гэшүүдые мэдэхэ. Схемээр ажал.	Юу хэхэ гэшэбиб гэжэ уридшалан хэлэхэ. Зураг хаража харюу хэлэхэ. Ямар журам сахиха тухайгаа хэлсэхэ	Өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо.	26.09		
8	1	Үдэрэй журам	Аман хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Үдэрэй журам. Бэшэлгэдэ һуралга.	Багшын асуудалда харюусаха.	Өөрынгөө, нүхэдэйнгөө ажал багшатаяа сугтаа урид зохёогдоһон критеринүүдээр шалгахэ. Асуудалда харюусаха. Хоёр хоёроороо хүдэлхэ.	Ажалаа сэгнэжэ шадаха. Сэдьхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ.	27.09		
<b>Үзэглэлэй үе (час)</b>									

9	1	[а] абяан ,Аа аялганууд Удаан Аа, аа аялганууд Ай, ай дифтонгнууд	Абяануудыг үзэгээр тэмдэглэдэг. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха.	Хэшээлдээ юу хэһэнээ тоолохо. Хамта дүн гаргаха. Хажуудахи хүнүүдээ шагнаха.	Түрэл хэлээ шуудалха эрмэлзэлтэй байха.	05.10	
10	1	[о] абяан ,Оо аялганууд Удаан Оо, оо аялганууд Ой, ой дифтонгнууд	Абяануудыг үзэгээр тэмдэглэдэг. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг. Үйлэнүүдыг наадаха. Онтохонуудаар ажал.	Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха. Үгэнүүдтэ асуудал табиha.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө һанал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Һанал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.		
11	1	[у] абяан У, у аялганууд Уу, уу аялганууд Уй, уй дифтонгнууд	Абяануудыг үзэгээр тэмдэглэдэг. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг. Абяануудыг үзэгээр тэмдэглэдэг. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг. Түргэн ба удаан аялган. Дифтонгнууд. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг. Зурагаар ажал. Аман хэлэ хүгжөөлгэ.	Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха. Зүбөөр бэшэхэ. Аялган абяануудай гол үүргэ ойлгожо абаха. Багшын асуудалда харюусаха. Холболтонуудыг зүбөөр бэшэхэ. Дифтонгнуудыг зүбөөр хэлэхэ, бэшэжэ шадаха. Холболтонуудыг зүбөөр бэшэхэ.	Багшын үгэһэн түсэбөөр хүдэлжэ шадаха. Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө һанал бодол аман хэлэлгээр харуулха. Юу хэхэ гээшэбиб гэжэ уридшалан хэлэхэ. Зураг хаража харюу хэлэхэ. Ямар журам сахиха тухайгаа хэлсэхэ. Ямар журам сахиха тухайгаа хэлсэхэ. Асуудалда харюусаха. Хоёр хоёроороо хүдэлхэ.	Һанал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо. Оршон тойронхи байгааһин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха. Ажалаа сэгнэжэ шадаха. Сэдьхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ.	26.10	
12	1	Үзэһэнөө дабталга	Танилсаһан үзэгүүдээ бултыень				30.12 20.01	

			илгаха, тэдэнэйнгээ аналих хэжэ шадаха					
13	1	Буряад ороноор аяншалга тухай	Буряад орон тухай, өөрынгөө түрэн нютаг тухай богонихон мэдүүлнүүдые хэрэглэн хөөрөжэ шадаха					21.01
14	1	[н] [н'] хашалган абяанууд. Н,н узэгууд	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Үгын абяануудые нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэнэн ойлгосонуудые бусайдуулхагүй. Хашалган ба аялган хоёрые үе болгожо шадаха. Нээмэл ба хаамал үенүүдые уншаха. Холболтонуудые зүбөөр бэшэхэ.	Юу хэхэ гэшэбиб гэжэ уридшалан хэлэхэ. Зураг хаража харюу хэлэхэ. Ямар журам сахиха тухайгаа хэлсэхэ.	Ажалаа сэгнэжэ шадаха. Сэдьхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ.	27.01	
15	1	[м][м'] хашалгануу д. М,м узэгууд	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Хашалган ба аялган хоёрые үе болгожо шадаха. Нээмэл ба хаамал үенүүдые уншаха. Холболтонуудые зүбөөр бэшэхэ.	Ямар журам сахиха тухайгаа хэлсэхэ. Асуудалда харюусаха. Хоёр хоёроороо хүдэлхэ.	Оршон тойронхи байгаалин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, тэдэндэ тугалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха.	3.02	
17	1	[л][л'] хашалган абяанууд Л, л хашалган узэгууд	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Үгын абяануудые нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэнэн ойлгосонуудые бусайдуулхагүй. Хашалган ба аялган хоёрые үе болгожо шадаха. Нээмэл ба хаамал үенүүдые уншаха. Холболтонуудые зүбөөр бэшэхэ.	Багшатаяа хамта зорилго табиha. Асуудалда харюусаха. Хоёр хоёроороо хүдэлхэ.	Нанал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	10.02	
18	1	[и] аялган абяан, ии үзэг Ии, ии аялганууд	Абяануудые үзэгөөр тэмдэглэдэг. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо.	Өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо.	Оршон тойронхи байгаалин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, тэдэндэ	18.02	

			Түргэн ба удаан аялган.	Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Бодомжолхо. Өөрынгөө ханал бодол, ханамжа хэлэжэ, баталжа шадаха.	туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха.		
19	1	[x][x'] хашалган абяанууд Х, х хашалган абяанууд ба үзэг	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Үгын абяанууды нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэхэн ойлгосонууды бусайдуулхагүй. Хашалган ба аялган хоёрые үе болгожо шадаха. Нээмэл ба хаамал үенүүды уншаха. Холболтонууды зүбөөр бэшэхэ.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	3.03	
20	1	[ш] хашалган абяан Ш, ш үзэгууд	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Нээмэл ба хаамал үенүүды уншаха. Үгын абяанууды нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэхэн ойлгосонууды бусайдуулхагүй.	Багшатаяа хамта зорилго табиha. Асуудалда харюусаха. Хоёр хоёроороо хүдэлхэ.	Ханал бодолоо гүйсэд дамжуулха дадалтай болохо.	10.03	
21	1	[p] [p'] хашалган абяанууд . P, p хашалгануу д	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг	Үгын абяанууды нэрлэхэ, илгаха, абяан ба үзэг гэхэн ойлгосонууды бусайдуулхагүй. Хашалган ба аялган хоёрые үе болгожо шадаха. Нээмэл ба хаамал үенүүды уншаха. Холболтонууды зүбөөр бэшэхэ.	Өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүды шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо. Бодомжолхо. Өөрынгөө ханал бодол, ханамжа хэлэжэ, баталжа шадаха.	Ажалаа сэгнэжэ шадаха. Сэдьхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ.	23.03	
22	1	[г][г'] хашалган абяанууд Г, г хашалган абяанууд	Хашалган аялган хоёр ниилэлдэжэ, үе болоно. Хэблэмэл ба бэшэмэл үзэг.	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялганууды илгалга. Үенүүды үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлээ судалха эрмэлзэлтэй байха.	7.04	



23	2	[т], [т'] хашалган абяанууд	[т], [т'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т,т үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохоожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	14.04 20.04	
24	1	[д], [д'] Д,д хашалган абяанууд	[д], [д'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Д,д үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохоожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	21.04	
25	1	Б,б хашалган абяанууд	[б], [б'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т,т үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохоожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	27.04	
26	1	С,с хашалган абяанууд	[с], [с'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т,т үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохоожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	28.04	
27	1	З,з хашалган абяанууд	[з], [з'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т,т үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохоожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	4.05	
28	1	Я,я аялган абяанууд	[й'а] аялган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т,т үзэгүүдые таниха,	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	5.05	

			бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохеожо шадаха	Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.			
29	1	П, п хашалган абяанууд	[п], [п'] хашалган абяануудай анализ хэжэ шадаха. Т, т үзэгүүдые таниха, бэшэхэ, зураг хаража мэдүүлэл зохеожо шадаха	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	11.05	
30	1	Е, е, Ё, ё, Ёо, ёо аялган үзэгүүд	Йотированна аялган үзэгүүдэй үүргэ тухай ойлгосо; үхибүүд йотированна үзэгүүд хоёр абяа тэмдэглэдэг гэжэ ойлгоно.	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	12.05	
31	1	Йотированна аялганууд	Йотированна аялган үзэгүүдэй үүргэ тухай ойлгосо; үхибүүд йотированна үзэгүүд хоёр абяа тэмдэглэдэг гэжэ ойлгоно.	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	16.05	
32	1	Онһон үгэнүүд	Хэшээлдэ хэлэлгэ юундэ хэрэгтэйб гэнэн ойлгосо үгтэнэ. Дэбтэр соо үгтэнэн зурагуудые хараад, даабари уншаад, юундэ хэлэлгэ хэрэгтэйб гэжэ тэдэ бодомжолно. Багша нимэ асуудалнуудые табижа болохо: Хүнүүд хоорондоо яагаад хөөрэлдэнэб? Юунэй аргаар харилсанаб? Юунэй түлөө хүнүүд дундаа харилсанаб,	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлэээ шудалха эрмэлзэлтэй байха.	23.05	

			хөөрэлдэнэб? Һанаһан һаналаа, бодолоо хайшан гээд дамжуулнаб? Хэлэнэй мэдээсэл сооһоо һурагшад хэлэлгэ тухай ойлгоно.					
33	1	Таабаринууд	Хэшээлдэ хэлэлгэ юундэ хэрэгтэйб гэһэн ойлгосо үгтэнэ. Дэбтэр соо үгтэһэн зурагуудые хараад, даабари уншаад, юундэ хэлэлгэ хэрэгтэйб гэжэ тэдэ бодомжолно. Багша иимэ асуудалнуудые табижа болохо: Хүнүүд хоорондоо яагаад хөөрэлдэнэб? Юунэй аргаар харилсанаб? Юунэй түлөө хүнүүд дундаа харилсанаб, хөөрэлдэнэб? Һанаһан һаналаа, бодолоо хайшан гээд дамжуулнаб? Хэлэнэй мэдээсэл сооһоо һурагшад хэлэлгэ тухай ойлгоно.	Багшын (үхибүүдэй) уншахада (хэлэхэдэ), удаан аялгануудые илгалга. Үенүүдые үгэ болгохо. Хашалганай хатуу ба зөөлэниие ойлгожо абаха.	Номоор ажал ябуулга. Өөрынгөө һанал бодол аман хэлэлгээр харуулха.	Түрэл хэлээ судалха эрмэлзэлтэй байха.	24.05	

### Һуралсалай номууд ба методическа заабаринууд

Л.Д.Доржиева, В.Н.Очирова, Е.Б.Очирова, С.И.Аюшиева. Үзэглэл. 1-хи хуби, 2-хи хуби, Улаан-Үдэ «Бэлиг» 2012.

Л.Д.Доржиева, В.Н.Очирова, Е.Б.Очирова, С.И.Аюшиева. Ажалай дэбтэр. Улаан-Үдэ «Бэлиг» 2012.

Л.Д.Доржиева, В.Н.Очирова, Е.Б.Очирова, С.И.Аюшиева. Мүшэхэн. Улаан-Үдэ «Бэлиг» 2013.

Л.Д.Доржиева, В.Н.Очирова, Е.Б.Очирова, С.И.Аюшиева. Методическа заабаринууд. Улаан-Үдэ «Бэлиг» 2009.

Л.Д.Доржиева, В.Н.Очирова, Е.Б.Очирова, С.И.Аюшиева. «Үзэглэл» номдо хабсаргалта.

### Литература

Буряад хэлэнэй програмнууд. (1-4 кл.) Бэлиг 2004 он.

Нетрадиционные типы уроков. Бэлиг.1999 он. Диктантнуудай ба изложенинуудай суглуулбари. Д.Д. Дарижапова, Д.М. Мижидон, А.О.Орбодоева. Улан – Удэ. 1984 он.

Узэглэл. Методическа заабаринууд. Е.Б. Очирова, В.Н. Очирова, Л.Д. Доржиева, С.И. Аюшиева. Улан – Удэ. Бэлиг. 2009 он.

Узэглэл (1-2 хуби). Е.Б.Очирова, В.Н. Очирова, Л.Д. Доржиева, С.И. Аюшиева. Улан – Удэ. Бэлиг. 2009 он.

Узэглэл. Д.Д.Ошоров, В.Д.Цыденова Улан – Удэ. Бэлиг. 1996 он.

Турэлхи хэлэн «Мушэхэн». Е.Б.Очирова, В.Н. Очирова, Л.Д. Доржиева, С.И. Аюшиева. Улан – Удэ. Бэлиг. 2006 он.

Мушэхэн. Ажалай дэбтэр. Е.Б.Очирова, В.Н. Очирова, Л.Д. Доржиева, С.И. Аюшиева. Улан – Удэ. Бэлиг. 2006 он.

Онһон угэ оншотой. Ц.Б.Будаев . Улан – Удэ. 1988 он.